

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (przewodniczący)

SSN Kazimierz Klugiewicz

SSN Paweł Wiliński (sprawozdawca)

w sprawie **P. M.**

skazanego za czyn z art. 209 § 1a k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej

na posiedzeniu w dniu 21 maja 2025 r.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanego

od wyroku nakazowego Sądu Rejonowego w Zabrzu

z dnia 26 lutego 2024 r., sygn. akt II K 147/24

na podstawie art. 535 § 5 k.p.k.

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę P. M. Sądowi
Rejonowemu w Zabrzu do ponownego rozpoznania.**

Kazimierz Klugiewicz

Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Paweł Wiliński

UZASADNIENIE

Wyrokiem nakazowym z dnia 26 lutego 2024 r., sygn. akt II K 147/24, Sąd Rejonowy w Zabrzu uznał P. M. za winnego tego, że w okresie od 16 lipca 2022 r. do dnia 8 sierpnia 2023 r. w Z. uchylał się od wykonania obowiązku alimentacyjnego

określonego co do wysokości ugodą zawartą przed Sądem Rejonowym w Zabrze sygn. akt [...] z dnia 17 maja 2011 r., gdzie łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowi równowartość co najmniej 3 świadczeń okresowych, czym naraził M. M. na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, tj. czynu z art. 209 § 1 a k.k. i za to skazał go na karę 2 lat ograniczenia wolności polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin w stosunku miesięcznym. Nadto, Sąd zobowiązał oskarżonego do wykonywania ciążącego na nim obowiązku bieżącego łżenia na utrzymanie córki M. M.

Powyższy wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się w dniu 7 marca 2024 r. (k. 67).

Kasację od wskazanego wyżej orzeczenia Sądu Rejonowego wywiódł Prokurator Generalny, zaskarżając wyrok w całości na korzyść skazanego i zarzucając:

„rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 500 § 1 i 3 k.p.k., polegające na wydaniu wobec P. M., w dniu 26 lutego 2024 r., wyroku w postępowaniu nakazowym, mimo iż okoliczności popełnienia opisanego w akcie oskarżenia czynu z art. 209 § 1a k.k. w zw. z art. 209 § 1 k.k. i wina oskarżonego, w świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, budziły wątpliwości w odniesieniu do czasu popełnienia przez oskarżonego czynu zabronionego, co w efekcie, z rażącym naruszeniem również art. 504 § 1 pkt 4 k.p.k., doprowadziło do skazania P. M. za przestępstwo z art. 209 § 1a k.k. w zw. art. 209 § 1 k.k., popełnione w okresie od 16 lipca 2022 r. do 8 sierpnia 2023 r., podczas gdy oskarżony został już prawomocnie skazany za występki z art. 209 § 1a k.k., popełniony na szkodę tej samej małoletniej pokrzywdzonej w okresie od 15 lipca 2022 r. do 15 lutego 2023 r., wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w Zabrze z dnia 21 lipca 2023 r. o sygn. akt [...], prawomocnym z dniem 2 sierpnia 2023 r.”.

Podnosząc powyższe, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku nakazowego i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w Zabrze do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Prokuratora Generalnego okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej rozpoznanie na posiedzeniu bez udziału stron, w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

Nie można odmówić racji skarżącemu, że w przedmiotowej sprawie Sąd Rejonowy dopuścił się rażącego i mającego istotny wpływ na treść wyroku naruszenia przepisów prawa karnego procesowego, a mianowicie art. 500 § 1 i 3 k.p.k., mimo iż okoliczności popełnienia opisanego w akcie oskarżenia czynu z art. 209 § 1a k.k. w zw. z art. 209 § 1 k.k. i wina oskarżonego, w świetle całokształtu zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, budziły wątpliwości w odniesieniu do czasu popełnienia przez oskarżonego czynu zabronionego.

Jak bowiem ustalono, ten sam Sąd Rejonowy w Zabrzu wcześniejszym wyrokiem nakazowym z dnia 21 lipca 2023 r., sygn. akt [...], uznał P. M. za winnego tego, że w okresie od 15 lipca 2022 r. do 15 lutego 2023 r. w Z. uchylał się od wykonania obowiązku alimentacyjnego na rzecz małoletniej M. M., określonego co do wysokości ugodą Sądu Rejonowego w Zabrzu z dnia 17 maja 2011 r. o sygn. akt [...], przy czym łączna wysokość powstałych wskutek tego zaległości stanowiła równowartość co najmniej trzech świadczeń okresowych, czym naraził osobę uprawnioną do otrzymywania świadczeń na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych, tj. czynu z art. 209 § 1a k.k. i za to skazał go na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności poprzez wykonywanie nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym. Wskazany wyrok nakazowy uprawomocnił się w dniu 2 sierpnia 2023 r. (k. 53 - akta o sygn. [...]).

Z zestawienia wskazanego powyżej orzeczenia Sądu Rejonowego w Zabrzu i wydanego w przedmiotowej sprawie wyroku tego samego Sądu, przytoczonego w części historycznej niniejszego uzasadnienia, wynika bezspornie, że dotyczą one przestępstw niealimentacji popełnionych przez oskarżonego P. M. na szkodę tej samej małoletniej pokrzywdzonej M. M. Pierwszy z wydanych wyroków obejmuje okres od 15 lipca 2022 r. do 15 lutego 2023 r. (sygn. akt [...]), zaś drugi chronologicznie wyrok nakazowy odnosi się do okresu od 16 lipca 2022 r. do 8 sierpnia 2023 r. (sygn. akt II K 147/24). Porównanie treści obydwu orzeczeń prowadzi

do oczywistego wniosku, że okres uchylania się od świadczeń alimentacyjnych, przypisany temu samemu sprawcy na mocy kolejnego z wydanych wyroków, za tożsamy okres zawierający się w granicach od 16 lipca 2022 r. do 15 lutego 2023 r. w całości został już objęty skazaniem w sprawie rozpoznawanej poprzednio i prawomocnie zakończonej, a nadto wykroczył poza ten okres (od 16 lutego 2023 r. do 8 sierpnia 2023 r.).

W przedmiotowej sprawie warunki do procedowania w trybie nakazowym nie zostały więc spełnione. Sąd meriti nie dopełnił bowiem ustawowego obowiązku wszechstronnej weryfikacji okoliczności sprawy w przedmiocie całej faktycznej i prawnej sytuacji oskarżonego. Konieczne było wyciągnięcie należytych wniosków ze znajdującej się w aktach sprawy informacji z Krajowego Rejestru Karnego (k. 45-46) oraz treści zeznań matki małoletniej pokrzywdzonej (k. 29-31). Wskutek zaniechania powyższego Sąd I instancji nieprawidłowo ustalił okres niealimentacji za jaki P. M. mógł zostać pociągnięty do odpowiedzialności karnej.

W układzie okoliczności niniejszej sprawy nie doszło jednakże do wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k. W przypadku przestępstw niealimentacji, należących do kategorii tzw. przestępstw zbiorowych, przeszkoda procesowa w postaci *rei iudicatae* może zachodzić wyłącznie wówczas, gdy okresy uporczywego uchylania się od obowiązku świadczeń alimentacyjnych, ustalone w kolejno rozpoznawanych sprawach, są identyczne i pokrywają się ze sobą, lub gdy okres określony w sprawie następnej został w całości objęty skazaniem w sprawie rozpoznawanej poprzednio, prawomocnie już zakończonej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 sierpnia 2017 r., sygn. akt II KK 222/17, LEX nr 2337346; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2018 r., sygn. akt IV KK 149/18, LEX 2498044). W niniejszej sprawie nie zaistniała powaga rzeczy osądzonej, skoro poprzednie skazanie P. M. dotyczyło fragmentu czynu zarzuconego i przypisanego mu późniejszym, zaskarżonym kasacją w przedmiotowej sprawie, wyrokiem.

Powyższe uchybienia miały istotny wpływ na treść orzeczenia Sądu Rejonowego, a to sprawiło, że niezbędne okazało się jego uchylenie i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Rozstrzygając ponownie sprawę

Sąd *meriti* będzie zobowiązany do wzięcia pod uwagę powyższych uwag, a w szczególności uwzględni treść wyroku z dnia 21 lipca 2023 r., sygn. akt [...].

Mając na uwadze powyższe, orzeczono jak w sentencji.

Kazimierz Klugiewicz

Małgorzata Wąsek-Wiaderek

Paweł Wiliński

[PŁ]

[r.g.]